

Voda je naš življenjski vir
in naša skupna dobrina

www.umanoTera.org



The Open
University

frozen planet



Productions
Bristol

bbc.co.uk/nature

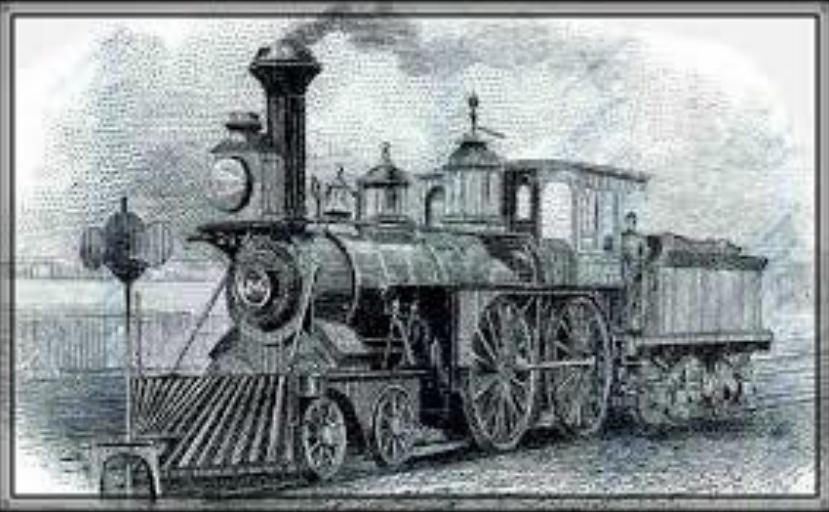
© BBC MMXI

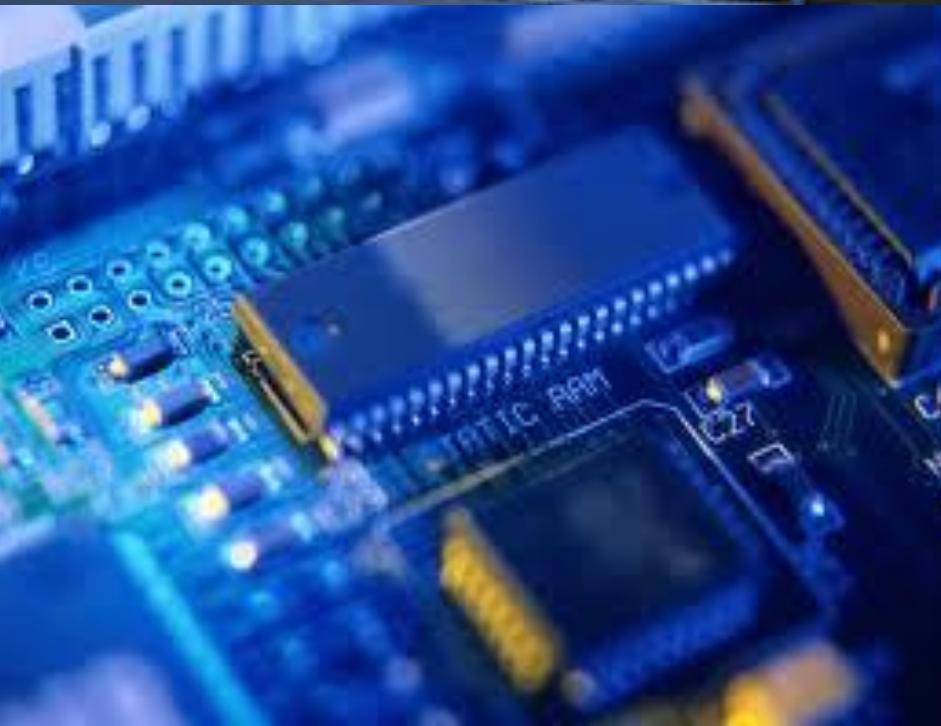
<https://www.youtube.com/watch?v=B8WHKRzkCOY>

















Podnebne spremembe

dvig globalne povprečne temperature glede na predindustrijsko obdobje:

~ 1 stopinja C



Arktični minimum 2013: površina ledu na Arktiki 13.9.2013 (rumena črta = 30-letno poprečje)







CURRENT WEATHER
Partly Cloudy
30°C



search maldives

Home

The Maldives

Things To Do

Where To Stay

Getting Here

Announcements

Members Portal



Tourism Directory

Environment Friendly
Tourism

Quick Facts

Photos and Videos

Brochures

The Maldives Song

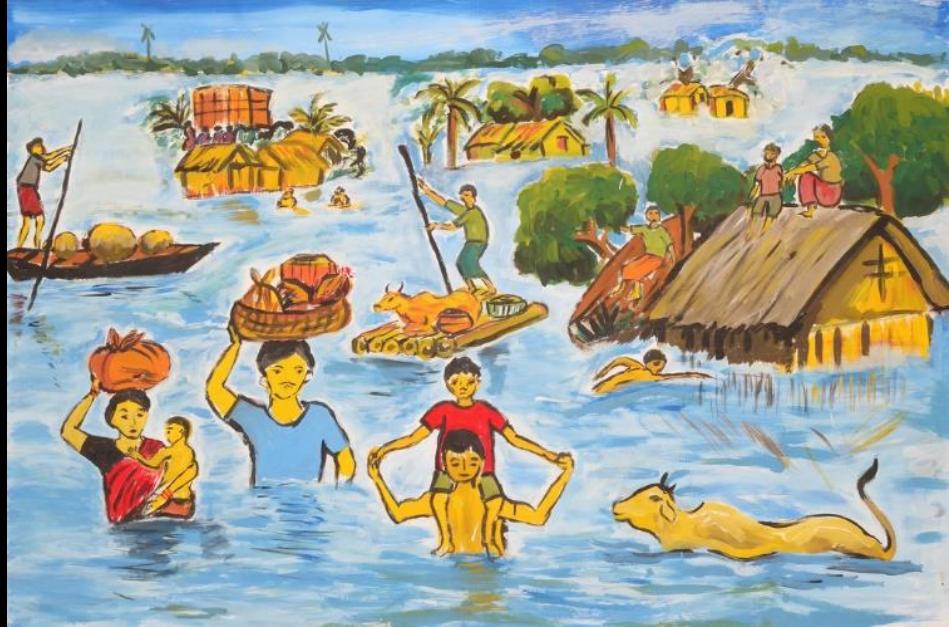


Search Destination

Budget: **USD \$50**



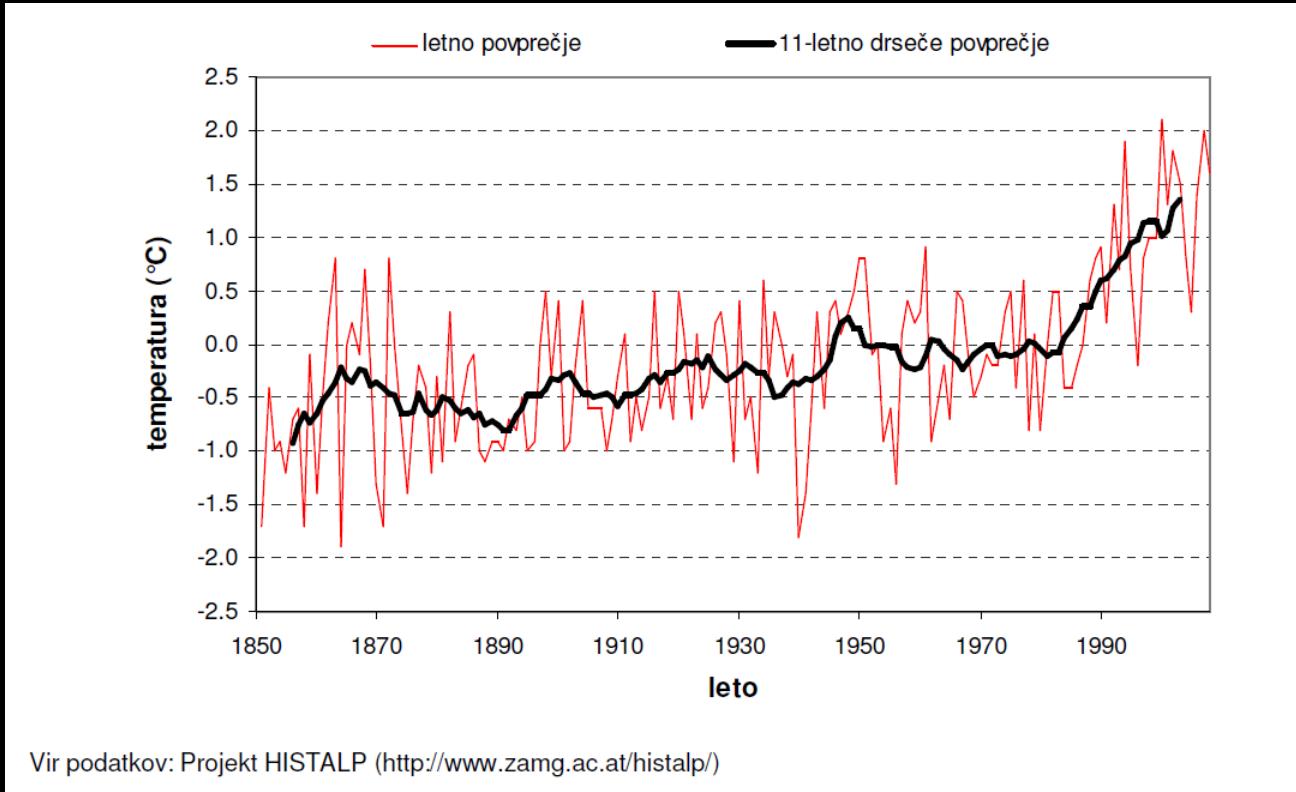
200 milijonov do 2050



- podnebne spremembe: širjenje puščave, suše, poplave, degradacija okolja, močni orkani, ekstremne temperature, dvig morske gladine, vročinski valovi, pomanjkanje pitne vode, nove in nalezljive bolezni
- izsekavanje gozda
- veliki infrastrukturni projekti (npr. gradnja jezov)
- naravne nesreče
- uzurpacija naravnih virov (npr. dostop do pitne vode)
- ...



Temperatura zraka v Sloveniji 1851 - 2008



Ozračje nad Slovenijo se segreva še hitreje od svetovnega povprečja. Medtem ko se je globalna temperatura dvignila za cca 1 stopinjo, je bil temperturni dvig za Slovenijo 1,8 stopnje

Ledenik Zeleni sneg

Triglavski narodni park



1924

Ledenik Zeleni sneg

Triglavski narodni park



1957



2003

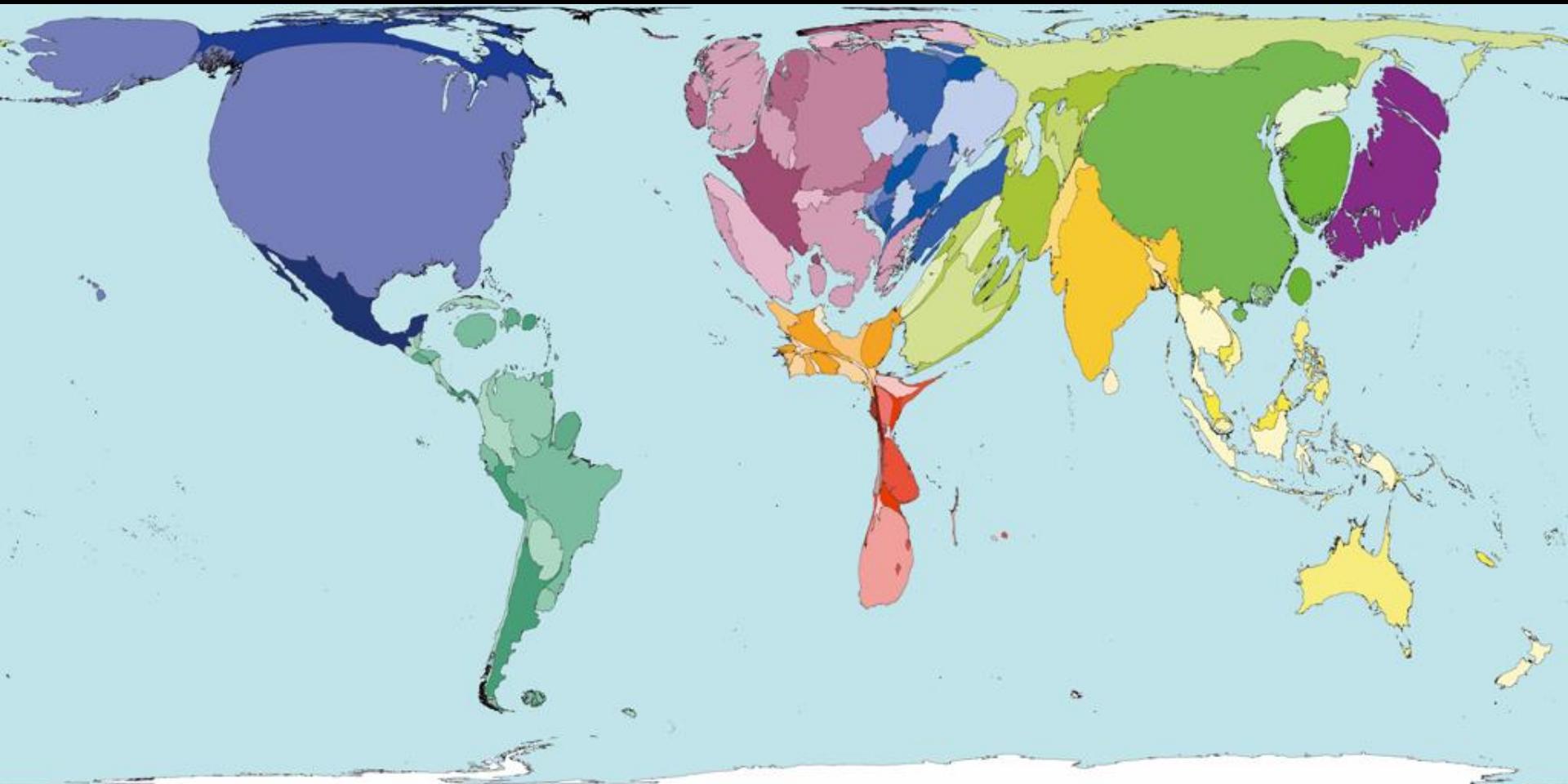


Slovenija: poplave november 2012
prizadetih 112 občin in 7982 oškodovancev
škoda: €373 milijonov (1,5 % BDP)

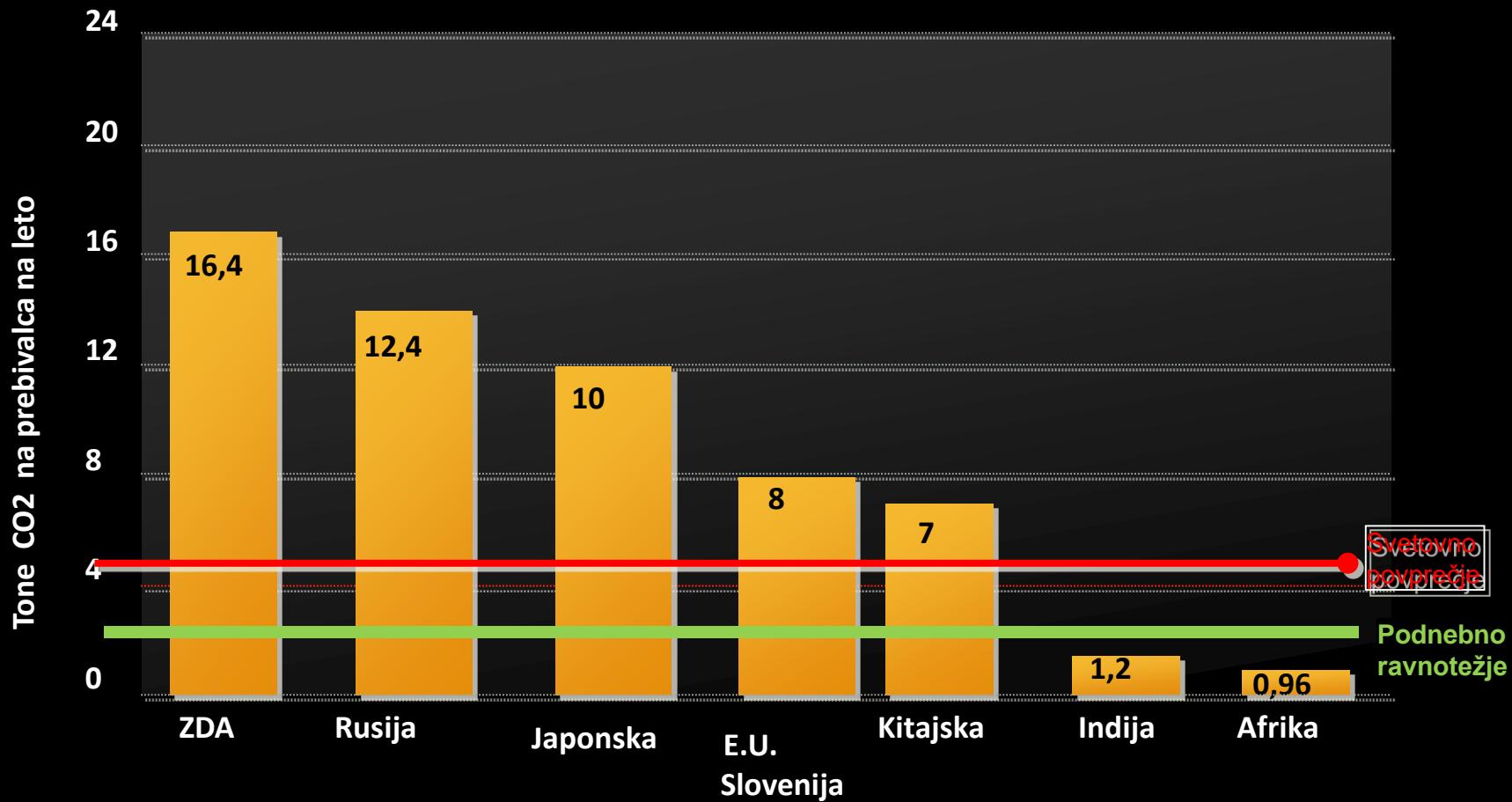


Slovenija: suša 2012
prizadeto 106.257 hektarjev površin, škoda: €56 milijonov

Toplogredni plini



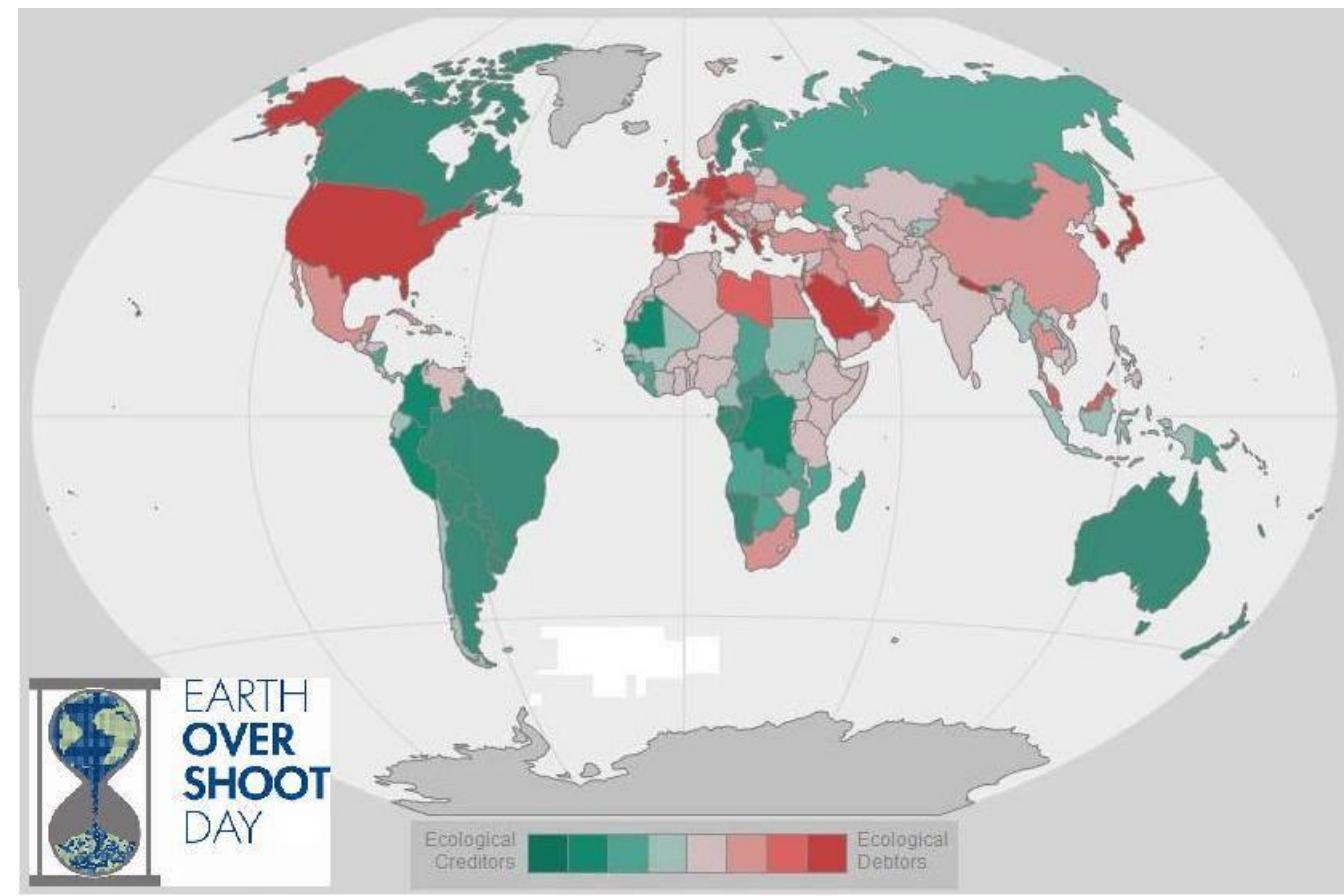
Emisije CO₂ na prebivalca





Dan ekološkega dolga

1. avgust 2018!
11. maj 2018!



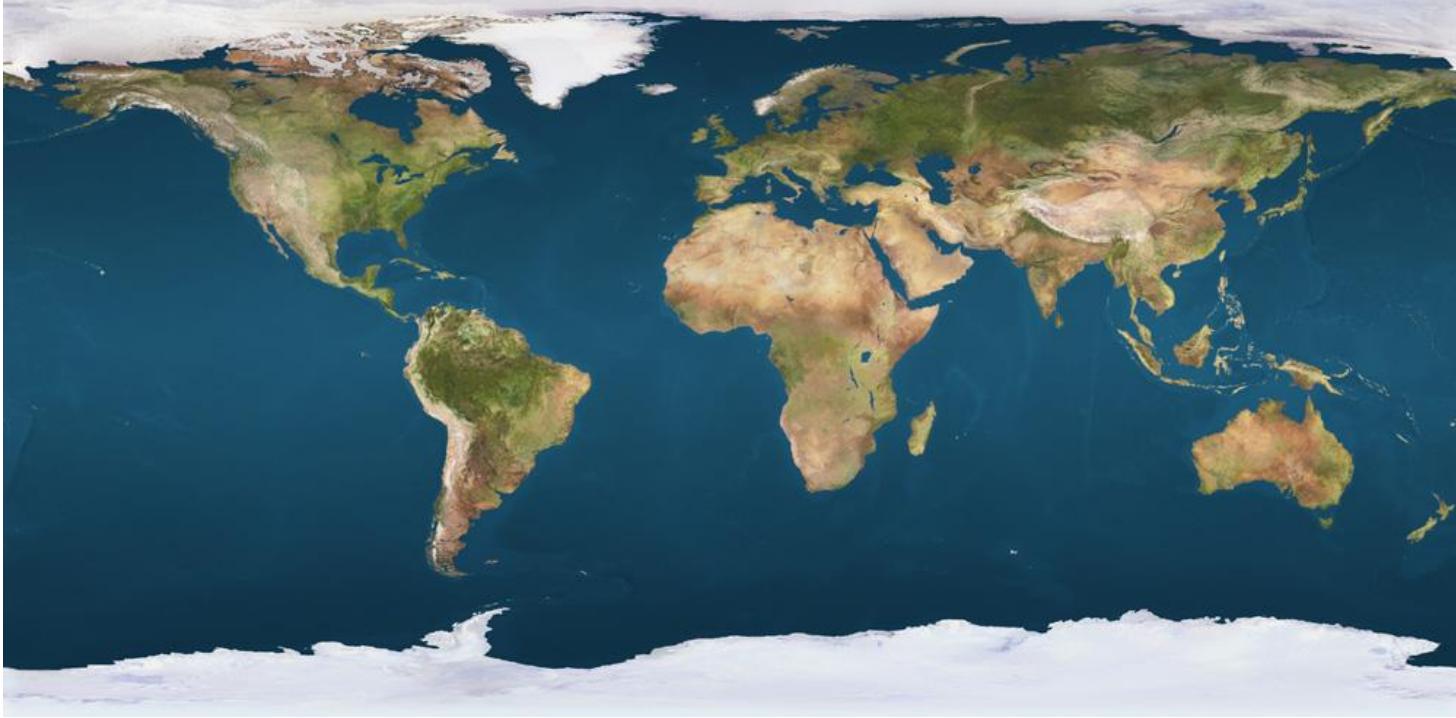
<http://storymaps.esri.com//globalfootprint/>



„Zemlja ima dovolj virov,
da zadovolji **potrebe** vseh ljudi,
ne pa tudi vsega njihovega
pohlepa.“

- *Gandhi* -





Oceani: 71 %

97% vode je slane

3 % > ledeniki

Razpoložljive zaloge pitne vode: 0,65 %, ampak je večinoma težko dosegljiva, ker je pod zemljo. Le majhen preostanek vode je v jezerih, rekah, na površini Zemlje in v atmosferi.



















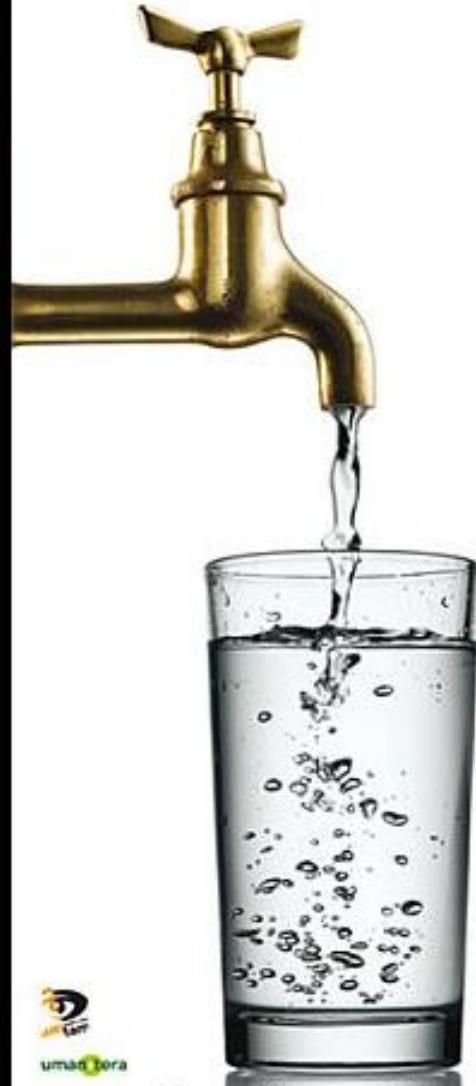


Cilj 6. Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri

KAJ LAHKO STORIM?



Cena za **1 m³** vode
je v povprečju **€ 1,24**
2 dcl = 0,00025 €

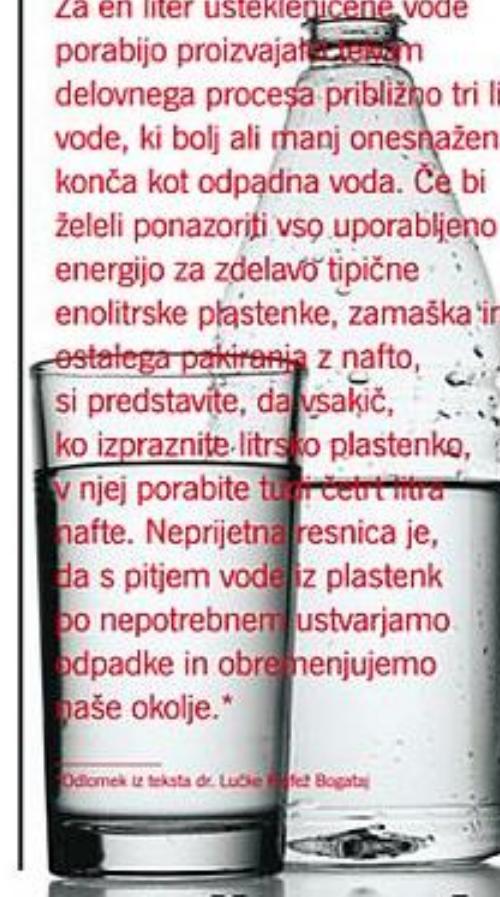


Cena za **1 m³**
ustekleničene vode je
v povprečju **€ 280**
2 dcl = 0,056 €



Za en liter ustekleničene vode porabijo proizvajalci tudi delovnega procesa približno tri litre vode, ki bolj ali manj onesnažena konča kot odpadna voda. Če bi želeli ponazoriti vsó uporabljenou energijo za zdelavo tipične enolitrskih plastenke, zamaška in estalega pakiranja z nafto, si predstavite, da vsakič, ko izpraznите litrsko plastenko, v njej porabite tudi četrinštirje litri nafte. Neprijetna resnica je, da s pitjem vode iz plastenki po nepotrebnem ustvarjamo odpadke in obremenjujemo naše okolje.*

*Odlomek iz teksta dr. Lucie Kraljež Bogataj



PREGLEDNICA PORABE NEVIDNE VODE

hrana				potrošne dobrine
1 kg kruha	1.300 litrov	1 skodelica kave	140 litrov	1 kg navadnega papirja
1 kg sira	5.000 litrov	1 kozarec mleka	200 litrov	2.000 litrov
1 jajce	200 litrov	1 kg banan	859 litrov	1 kg recikliranega papirja
1 kg sladkorja	1.500 litrov	1 kg jagod	276 litrov	20 litrov
100 g čokolade	225 litrov	1 hamburger	2.400 litrov	1 računalnik
1 kozarec pomarančnega soka	170 litrov	1 kg govedine brez kosti	15.500 litrov	20.000 litrov
1 kozarec jabolčnega soka	190 litrov	1 kg svinjine	4.800 litrov	1 mobilni telefon
1 skodelica čaja	30 litrov	1 piščanec	3.900 litrov	3.000 litrov
1 skodelica kakava	100 litrov	1 pivo (0,5 l)	150 litrov	1 avto
		1 vrečka čipsa	185 litrov	2.700 litrov
				1 kavbojke
				11.000 litrov
				1 par usnjenih čevljev
				8.000 litrov

Dnevna poraba nevidne vode po osebi:

- Kitajska: 2934 L (10 % uvožene)
- Nemčija: 3907 L (68.8 % uvožene)
- Kolumbija: 3767 L (19.9 % uvožene)
- Estonija: 4712 L (51.7 % uvožene)
- Slovaška: 3658 L (35.1 % uvožene)
- Avstrija: 4378 L (68.4 % uvožene)
- ZDA: 7786 L (20.2 % uvožene)
- Zambija: 2523 L (9.8 % uvožene)

Svetovno povprečje: 3794,5 litra





pri Pravni fakulteti v Ljubljani



Pravna fakulteta
Univerza v Ljubljani



Pravno-informacijski center
nevladnih organizacij – PIC

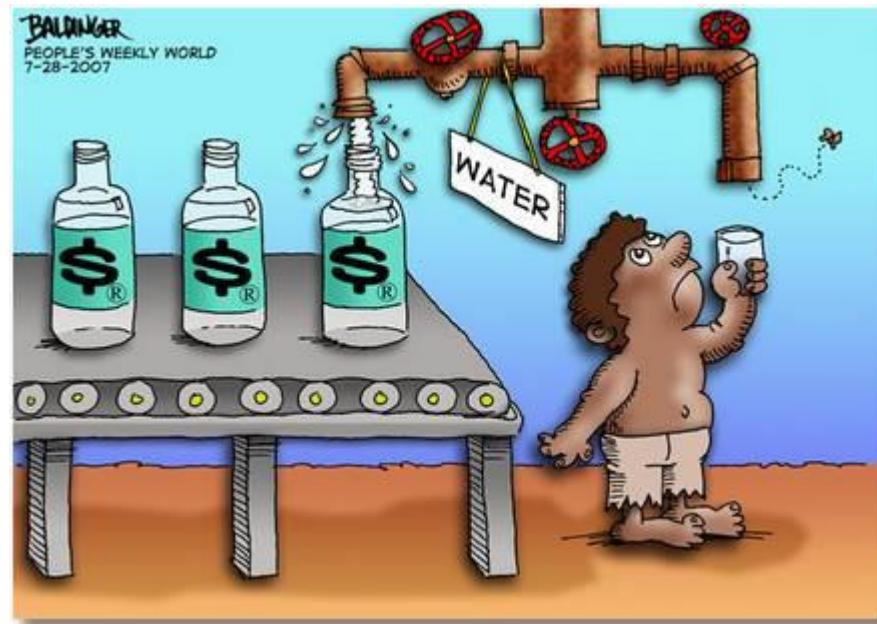
Odgovornost države zagotavljati pravico do čiste pitne vode

Pravna klinika za varstvo okolja 2014/2015

www.pf.uni-lj.si/media/odgovornost.drzave.zagotavljati.pravico.do.ciste.pitne.vode.pdf

Komu pripada voda?

Ali je javna dobrina/človekova pravica ali (zgolj) tržno blago?





ŠPOZNAJ SVOJ ŽIVLJENJSKI SLOG

SPOD_BUJANJE TRAJNOSTNEGA
RAZVOJA V IZOBRAŽEVALNIH
PROGRAMIH ZA (MLAJSE) ODRASLE

**VODA KOT
SKUPNA DOBRINA**

2



Vsebinska zasnova:

- Omejenost vodnih virov
- Nevidna voda
- Tržno blago ali javno dobro?

5 MODULOV

1. Priročnost pametnih telefonov
2. Voda kot skupna dobrina
3. Globalna proizvodnja tekstila
4. Trajnostna energija
5. Ne varčuj z lastno energijo!
Človeška energija



www.knowyourlifestyle.eu

PRIMER: DELAVNICA O VODI

Trajanje izvedbe: 5 ur (in|odmori)

čas/minute	naslov	dejavnosti	vsebina	pripomočki/gradivo
35	Uvod			
05	Uvod		Predstavitev delavnice	
30	Poklici, povezani z vodo	Igra, kaj je moj poklic in razprava	Razmišljanje o vodi in njeni vseprisotnosti ter brezmejni uporabnosti	Lepilni trak, kartice z besedilom: poklici, plakat in
70	Nevidna voda			
40	Kaj je nevidna voda?	Nauči se definicijo iz primera	Spoznavanje koncepta nevidne vode	Delovni list nevidna voda, kartice
30	Koliko vode je v ...	Ugibanka	Ugotoviti, koliko vode porabimo v vsakdanjem življenju	Kartice z besedilom, ugibanka – različne dobrine, štoparica
195	Voda – človekova pravica			
50	Igra „Bogati, revni in voda“	Poziciometer	Povezave: prebivalstvo, prihodki in voda	Listi papirja, čokoladke za vse udeležence (iz pravične trgovine), podatki za igro „Bogati, revni in voda“
145	Voda: tržno blago ali	Film, razprava, istra vlog	Spoznavati različne pogle-	Lepilni trak, suetruni

Vprašanja

1. Kolikšen odstotek Zemlje pokriva voda?
A: 71% B: 56 % C: 83 % D: 46 %

2. Koliko je od tega pitne vode?
A: 15 % B: 44 % C: 3 % D: 1 %

3. Kje se, gledano globalno, porabi največ vode?
A: industrija B: kmetijstvo
C: gospodinjstva

4. Kolikšen odstotek svetovnega prebivalstva ima dostop do čiste pitne vode?
A: 89 % C: 66 % B: 98% D: 81 %

5. Na svetu je 7 milijard ljudi. Koliko od njih ima dostop do sanitarij?
A: okrog 5.3 milijarde B: okrog 4.4 milijarde
C: okrog 6 milijard D: okrog 2 milijardi

6. Kolikšna je dnevna poraba vode – na osebo v Avstriji (umivanje, kuhanje, pitje idr.)?
A: 90-100 litrov B: 70-80 litrov
C: 40-50 litrov D: 120-130 litrov

7. Za katero od naslednjih dejavnosti se v Avstriji povprečno porabi največ vode?
A: splahovanje stranišča B: pitje in kuhanje
C: pomivanje posode D: pranje perila (pralni stroj)

Odgovori

Prvo vprašanje:

A: 71%: „Zemljevid sveta jasno kaže, da oceani pokrivajo več kot dve tretjini zemeljske površine (okoli 71 odstotkov). Zato se Zemlja imenuje modri planet. Kopnega je manj kot tretjino površine (29 %). Voda je življenje. Brez vode na planetu Zemlja ne bi bilo življenja.“³

Druge vprašanje:

C: 3%: Večina vode na Zemlji je slana (okrog 97 odstotkov) in zato neprimerne za uživanje. Preostali trije odstotki (pitne) vode, so večinoma „uskladiščeni“ na obeh polih v ledeničkih. Razpoložljive zaloge pitne vode je le okrog 0,65 odstotka in je večinoma težko dosegljiva, ker je pod zemljo. Le majhen preostanek vode je v jezerih, rekah, na površini Zemlje in v atmosferi.⁴

Tretje vprašanje:

B: za kmetijstvo: Okoli 70 % letno načrpanje sladke vode se porabi za kmetijstvo. Industrija porabi okrog 20 do 22 odstotkov, preostalih osem do deset odstotkov pa porabijo gospodinjstva.⁵

Četrto vprašanje:

A: 89 %: „89 odstotkov (okrog 6,3 milijarde) svetovnega prebivalstva ima danes dostop do čiste pitne vode. Eden od Razvojnih ciljev tisočletja (OZN), ki naj bi bil dosežen do leta 2015, je prepolovitev števila ljudi na svetu, ki nimajo dostopa do čiste pitne vode in sanitarij. Vendar pa je v mnogih tako imenovanih deželah v razvoju problem pitne vode še vedno zelo pereč. Okrog 884 milijonov ljudi na svetu še vedno nima na voljo čiste pitne vode.“⁶

Peto vprašanje:

B: okrog 4,4 milijarde

Kar zadeva sanitarije, razvojni cilj tisočletja ne bo dosežen do leta 2015. Danes 2,6 milijarde ljudi še vedno nima dostopa do najpreprostejših sanitarij. Le 80 odstotkov mestnega prebivalstva v tako imenovanih deželah v razvoju ima dostop do sanitarij. Če bi bile preproste sanitarije in čista pitna voda povsod dostopni, bi se lahko izognili devetim od desetih črevesnih bolezni in s tem desetim odstotkom vseh bolezni na svetu.⁷

Šesto vprašanje:

D: 120 do 130 litrov: „Človek dnevo porabi okrog 130 litrov pitne vode – če dodamo še obrt in industrijo, znese to 193 litrov – od katere jo za pitje uporabi zgolj dva odstotka. Primerjave v Evropi kažejo, da je Avstrija po porabi vode na tretjem mestu, za Nemčijo (129 litrov po osebi na dan). S 122 litri na dan so Belgiji najbolj varčni, medtem ko v Italiji porabijo 213 litrov dnevno. (Za primerjavo: indijsko gospodinjstvo mora shajati s 25 litri pitne vode na dan).“⁸

Sedmo vprašanje:

A je pravilen odgovor: Kot navaja forum za okoljsko izobraževanje, v povprečju potrošimo dnevno po osebi 120 litrov vode za naslednje potrebe:

- Kopanje in prhanje: 44 litrov
- Spiranje stranišča: 25 litrov
- Pranje perila (pralni stroj): 20 litrov
- Umivanje in ročno pranje perila: 8 litrov
- Vrt: 7 litrov
- Pomivanje posode: 6 litrov
- Čiščenje (prostorov, avta) 6 litrov
- Uživanje vode in kuhanje: 4 litre

- Poučni video o vodi (8 minut)

www.youtube.com/watch?v=VG7Jtik5QxU

- Story of bottled water (8 minut):

<http://storyofstuff.org/movies/story-of-bottled-water/>

- Cevkova pot (urbana pot pitne in odpadne vode v Ljubljani):

www.cevko.si



Klima za podnebje (2018-2019)

- 2 izobraževanja za učitelje (V in Z regija)
- 16 interaktivnih delavnic za mlade, ki jih bomo spodbujali k aktivnemu državljanstvu – podnebna sporočila
- 7 konkretnih akcij, ki so primer aktivnega državljanstva na področju podnebnih sprememb (npr. dnevi podnebju prijaznejše prehrane, izmenjevalnice predmetov, spodbujanje pešačenja z zavezami...)
- Letak “Kaj lahko storim?” (v fizični in e-obliki)
- Možnost postavitve razstave
Slovenija 50+
(razstava o možnih posledicah podnebnih sprememb)



Potrditte svoj interes na gaja@umanotera.org.

KATALOG DOBRIH PRAKS 2016



ZA

VSE

SKUPNOSTNO UPRAVLJANJE Z ŽIVLJENJSKIMI VIRI

UMAN@TERA

Trajnostne skupnostne prakse



Katalog dobrih praks 2015



Slovenija
znižuje
 $\downarrow CO_2$



Slovenija znižuje CO₂: dobre prakse
Katalog 2015



Slovenija znižuje CO₂: dobre prakse
Katalog 2013



Slovenija znižuje CO₂: dobre prakse
Katalog 2012



Slovenska fundacija za trajnostni razvoj

www.umanoTera.org

FB

TW

Novičnik

info@umanoTera.org

